

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет педагогічний

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАКТИКУМ З ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В
ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗДО

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Практикум з організації освітньої діяльності в освітньому середовищі
Викладач (-і)	Кравець Надія Степанівна
Контактний телефон викладача	+380978691513
Е-mail викладача	Kravets.nadiia@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Індивідуальні і групові консультації, онлайн (viber, telegram, e-mail) і офлайн
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями та інклюзивні процеси в освіті України.</p> <p>Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання підходи держави та суспільства щодо організації освіти дітей, які мають порушення психофізичного розвитку. Курс спрямований на вивчення основних понять корекційної педагогіки та інклюзивної освіти, особливостей та закономірностей розвитку різних категорій осіб з психофізичними порушеннями та організацію навчально-виховного процесу в освітньому середовищі.</p> <p>Актуальність вивчення дисципліни зумовлена сучасними запитами ринкової економіки, потребою посилення конкурентоспроможності фахівців дошкільної освіти на ринку праці, підвищення ефективності управління закладами дошкільної освіти.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення вибіркової дисципліни є: ознайомлення студентів із підходами держави та суспільства до організації освіти дітей, які мають порушення психофізичного розвитку, основними поняттями корекційної педагогіки та інклюзивної освіти, особливостями та закономірностями розвитку різних категорій осіб з психофізичними порушеннями, а також диференційованими та індивідуальними механізмами та прийомами корекційного навчання і виховання кожної із категорій дітей; засвоєння теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно- методичних засад інклюзивної освіти.</p> <p>Для досягнення мети визначаються такі цілі: - сформувати позитивне професійне та загальнолюдське ставлення до осіб з вадами психофізичного розвитку; готовність професійно здійснювати моніторинг їхнього розвитку, своєчасно виявляти відхилення та здійснювати правильний психолого-педагогічний супровід дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку; - формувати у студентів навички та вміння творчо засвоювати професійні знання на практиці; - організувати самостійну роботу студентів щодо закріплення та розширення наукових знань з дисципліни за підручниками, навчальними і методичними посібниками, періодичними виданнями з фаху, іншими літературними джерелами.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові компетентності:

КС-10. Вміння складати індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Програмні результати навчання:

ПР-03 Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-08 Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ПР-10 Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

ПР-13 Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічним і принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

ПР-20 Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12/4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18/6
самостійна робота	60/80

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
1	012 Дошкільна освіта	1	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Тема 1. Нормативно-правове забезпечення в Україні освіти дітей з особливими освітніми потребами.	2	2	10
Тема 2. Сучасна система освітньо-корекційних послуг в Україні.	2	4	10
Тема 3. Закономірності розвитку дітей з особливими освітніми потребами, психолого-педагогічна підтримка, соціалізація.	2	4	10
Тема 4. Навчально-методичне і кадрове забезпечення інклюзивного навчання дітей з особливими потребами в умовах ЗЗСО.	2	4	10
Тема 5. Планування освітнього процесу для дитини з особливими освітніми потребами.	2	2	10
Тема 6. Професійна компетентність вихователя та його підготовка до організації освітнього процесу в умовах інклюзивного середовища ЗЗСО.	2	2	10
ЗАГ.:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</p> <p>Максимальна оцінка – 100 балів (вага оцінок за практичні заняття – 45 балів, за контроль самостійної роботи – 5 балів, за екзамен – 50 балів).</p> <p>Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ПНУ про неформальну освіту) як КСР.</p>		
Вимоги до письмових робіт	<p>Самостійне виконання, власний аналіз та міркування.</p> <p>Письмові роботи виконуються у формі есе, презентацій, ментальних карт (на вибір) до кожного практичного заняття, поточні тестування в системі дистанційного навчання. Індивідуальне завдання у формі презентації.</p> <p>Для здобувачів заочної форми навчання – електронний варіант есе, презентації, ментальної карти (на вибір), тестування.</p>		
Практичні заняття	<p>Робота на кожному практичному занятті складається з підготовки питань, запропонованих у плані заняття та виконання практичних завдань та завдань запропонованих для самостійної роботи. За умови успішного виконання завдання в повному обсязі за одне заняття здобувач отримує макс. 100 б.</p> <p>Вага оцінки за всі практичні заняття – 45 балів</p>		

Умови допуску до підсумкового контролю	виконання 50% завдань
Підсумковий контроль	форма контролю – екзамен; форма здачі – тестова у системі дистанційного https://d-learn.pnu.edu.ua/ максимальна кількість балів за тестування – 50

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи

Виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи)

Академічна доброчесність

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

- Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
- Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою:

<https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Пропуски занять (відпрацювання)

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентують:

- Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.)
- Положення про порядок навчання здобувачів освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора №672 від 24.11.2022 р.)

Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Виконання завдання пізніше встановленого терміну

Несвоєчасне виконання завдань передбачає дотримання студентом усіх вимог щодо їх самостійного опрацювання

- Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) Ознайомитися із положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Невідповідна поведінка під час заняття

Навчання передбачає високий рівень пізнавальної активності, ініціативності, дотримання норм та правил професійної етики майбутніх фахівців «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів закладів вищої освіти» Ознайомитися із положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Додаткові бали

Додаткові бали отримують студенти, які приймали активну участь у науково-дослідній роботі (конференції, студентські наукові гуртки та проблемні групи, підготовка публікаційтощо) за тематикою дисципліни.

Неформальна освіта

Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra.

Можливість зарахування неформальної освіти регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)»

Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Агаркова Н. Підготовка майбутніх вихователів та вчителів початкових класів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. *Social Work and Education*. 2019. Vol. 6. №1. pp. 70-79. DOI:10.25128/2520- 6230.19.1.7
2. Васильєва Г. І. Позиції зарубіжних вчених впровадження інклюзивної освіти. *Методологія неперервної освіти та наукового дослідження : колективна монографія / за ред. Н. М. Рідей, Е. В. Лузік*. Київ: ТОВ ЦП «Компринт», 2020. С. 125-132.
3. Кінезіологічні вправи, як засіб розвитку для дітей з особливими освітніми потребами / Дніпровська академія неперервної освіти - Дніпро, 2022. - 28 с.
4. Корекційно-розвиткова робота з учнями з порушеннями опорно-рухового апарату в умовах інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник / за заг. ред. О.Е. Жосана. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2021. – 96 с.
5. Співпраця вчителя та асистента вчителя в інклюзивному освітньому середовищі (методичні рекомендації) / Литвяк Д.М., Зленко Л.О. - Чернігів: ЧОІППО, 2023. - 66 с.
6. Теорія та практика використання альтернативної комунікації для осіб з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. — Київ : ФОП Усатенко Г. В., 2021. — 80 с.
7. Практика взаємодії з батьками дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі: метод. посіб. / уклад. : О. В. Коган та ін. Лисичанськ : ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2021. 80 с.
8. Психолого-педагогічна підтримка дітей із заїканням в умовах війни: навч.-метод. посіб. / Рібцун Ю. В. – К. : ІСПП, 2022 - 24 с.
9. Скрипник Т.В., Мартинчук О.В. Алгоритм психолого-педагогічного супроводу учнів молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія*. 2021. Том 32 (71). №2. 2021. С. 163-168. 3
10. Скрипник Т.В., Мартинчук О.В., Супрун Г.В., Криваковська Р.В. Особливості партнерства між фахівцями закладу освіти та батьками дитини з особливими освітніми потребами. *Наукові перспективи*. №6 (24). 2022. С. 528-544.

Додаткові ресурси (за наявності)

1. ЕНК «Інклюзивна освіта». Режим доступу:

<https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=13707>

2. www.ussf.kiev.ua – сайт Всеукраїнського фонду «Крок за кроком».

3. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс].

– Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osibz-osoblivimi-potrebami/>

4. Сайт НУШ. Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/shkola-dlya-vsih-prohodteonlajn-kurs-pro-organizatsiyu-inklyuzyvno-seredovyssha/>

<https://drive.google.com/drive/folders/1KPQltOoYFY9deY6d042SKlflkmX4fD9E>

<https://drive.google.com/drive/folders/1KPQltOoYFY9deY6d042SKlflkmX4fD9E>

<https://drive.google.com/drive/folders/1KPQltOoYFY9deY6d042SKlflkmX4fD9E>

Ресурси для неформальної освіти:

1. Онлайн-курс для вчителів початкової школи. Edera. Режим доступу до ресурсу : <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/about>
2. Школа для всіх. Онлайн курс про організацію інклюзивного освітнього середовища. Режим доступу: https://study.edera.com/uk/courses/course/?_ga=2.58450345.2045256465.1625645308-1261316289.1625645308409
3. Онлайн курси з інклюзивної освіти. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/upgrade/kursy-inklyuzyvna-osvita>
4. Навчаємося з радістю. Онлайн-курс для спеціалістів, які працюють з дітьми із синдромом Дауна і дітьми з інтелектуальними порушеннями. Режим доступу: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:DownSyndrome+DS101+2020/about>.
5. Недискримінаційний підхід у навчанні. Онлайн-курс. Режим доступу: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-Studena+Inc+1/about> .
6. Робота вчителів початкових класів з дітьми із особливими освітніми потребами. Онлайн-курс. Режим доступу: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEraSmartOsvita+Inc+1/about> .
7. Участь батьків у організації інклюзивного навчання. Онлайн-курс. Режим доступу: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEraSmartOsvita+Par+1/about> .

Список рекомендованих книг:

- Л. Уліцька «Донька Бухари»
 Дж. Піколт «Крихка душа»
 Я.Л. Вишневський «Повторення долі»
 Люко Дашвар «Гоцик»
 С. Процюк «Руйнування ляльки»
 Оксана Радущинська «Метелики у крижаних панцирах»
 Ібен Акерлі «Ларс. LOL»
 Лінда Муллані Гант «Риба на дереві»
 Джулія Волтон «Слова на стінах»
 Ентоні Дорр «Все те незриме світло»
 Кім Слейтер «Розумник»
 Дженді Нельсон «Я віддам тобі сонце»
 Шерон Дрейпер «За межею»
 Гальфдан В. Фрайгоа «Любий Габріелю».

Розділ монографії

1. Mariia Adamiv, Nadiia Kravets, Paulina Szastaj. Psychological and Pedagogical Support of Children with Special Educational Needs in the Conditions of Inclusion. Психолого-педагогічний супровід дітей із особливими освітніми потребами в умовах інклюзії. С. 373-384. 2021р.in Opole, Poland ISBN 978-83-66567-33-7 Current Problems of Harmonization of Personality Development.
2. Кузенко О., Кравець Н. ВИКОРИСТАННЯ ІТ В РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ВИХОВАНЦІВ ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУП ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ/ Contemporary Trends of Improving Quality of Pedagogical Activity in the Context of Educational Modernization Process: monograf. Publishing House of University of Technology, Katowice, 2022. P. 77 - 87.
3. Кузенко О.Й., Кудярська Т.Р., Кравець Н.С. Актуальні аспекти психолого-педагогічного супроводу мовленнєвого розвитку особистості в період дошкільного дитинства. Modern Approaches to Ensuring Sustainable Development. Collective Monograph. Katowice: 2023. С.362-367. Monografia_2023_2.pdf
4. Кузенко О., Мацук Л., Кравець Н. Ігрові мовленнєві технології як дієвий засіб особистісного розвитку дітей в інклюзивному освітньому просторі// Quality of Life in Global and Local Contexts: Values, Innovation, and Multidisciplinary Dimensions. Monograph. Scientific editors: Nestorenko T., Pokusa T. Opole: The Academy of Applied Sciences – Academy of Management and Administration in Opole, 2023; P.531-542